

Legendarisk Piratenbåt seglar snart igen

Akka – kanske mer känd som Balaklava – görs redo för nya skepparhistorier.

JAG MÅSTE HA den där båtlacken. Naturlig, linoljebaserad, använd av franska flottan i hundratals år. Då hamnar man till sist hos Claessons Trätjärna ute på Ringön. Här stannar du till lite extra, det doftar så gott. Tjära, linolja, båtsmörja och fernissa.

På disken sticker en vit folder upp som flaggar för ett häftigt båtprojekt, renoveringen av berömda segelbåten Akka. Byggd 1910 på Hanssons varv, Limhamn. Lite drygt tio meter över stäv, gjord för tuffa tag.

I mörker och snöstorm seglar Akka in till bryggan i Hälleviksstrand

En gång låg hon och glänste vid Klippan, mitt emot Sjömagasinet. Nu står båten på land hos båtbyggarbröderna Mathias och Martin Ravanis på Nyhamns Såg & Båtbyggeri.

Kapten på skutan var legendariske doktorn Rolf Hallgren. När han skulle

tillträda tjänsten som provinsialläkare i Hälleviksstrand tog han båten till jobbet. Han startar på nyårsafton nerifrån Kullabygden. I mörker och snöstorm seglar Akka in till bryggan i Hälleviksstrand. En nyfiken ortsbo på bryggan tittar ner och säger "Va e du för en?"

"Jag är den nye doktorn", svarar Hallgren. Det är så man gör intryck i Bohuslän; alla älskar en doktor som kommer i båt.

DOKTORNS TJÄNSTEBÅT blev snabbt känd på kusten. Här lappades folk ihop, här förlöstes havande kvinnor på durken. När Akka inte var ute på jobbet tog doktorn henne över Nordsjön, inte mindre än 18 gånger. Ibland var författaren Fritiof Nilsson Piraten påmönstrad som andrestyrman. Och det är kanske just Piratens story om båten och seglingen som ger Akka den där extra glansen.

I den underbara novellen *Balaklava* (i samlingen *Flickan med bibelspråken*) bjuds vi med ombord. Nu får vi veta hur det är att ankra rätt i skorstenen på en sjunken tysk jagare. Och hur kaptenen svarar när Akka råkar ligga rakt i vägen för en atlantångare med tre bogserbåtar i fören och två i aktern. Det är helt enkelt vansinnigt roligt.

Där står jag, bladdrar i Akkahäftet. Fullt med folk, men ingen hets. Man tittar på färgprover, väger burkar i handen, luktar sig fram längs hyllorna. Siv Carlsson bakom disken säger "Visst är det kul med Akka? Det

PRÄKTIGT. Piraten gillade Akka och så här skriver han i novellen *Balaklava*: "Ett präktigt litet fartyg, trettifem fot över stäv, byggt på vuxna eksant. En smart seglare ..."

finns en man här i stan, en som vet lite mer om båten. Ska se om vi har hans nummer." Hon försvinner in på kontoret, nu kommer hon igen.

– Nej tyvärr, hittar inte numret. Men jösses! Han står ju bakom dig!

Jag tar ett steg bakåt, backar rätt in i Fritz "Frille" Kalb. Bryggarsläkt, massor av förfäder på sjön, gediget marint förflutet. Skutskeppare i Kryssarklubben. Expert på Akka, på segling.

– Jajamän. Akka har jag seglat med över Nordsjön. En fantastisk båt, men det där var en riktigt blöt resa. Kalla mig Frille, det

gör alla.

DET ÄR SÅ vi träffas. Och redan nästa dag sitter vi i Frilles båt vid Klippan, får höra hur det var när han flög med Akka över Nordsjön, i september 1960. En barnomsvän hade tidigare seglat med Akka till England och berättat att han bara satt i en solstol på däck. Och styrde med tårna.

– Det där lät ju angenämt. Så jag anmälde mig för en tripp över Nordsjön. Jag var redan i England och jobbade på en bondgård, utanför Whitby. Jobbet bestod i att vakta kor tillsammans med en hund. Hunden passade

korna. Jag låg på en äng och tittade på himlen medan hunden gjorde jobbet. Då kommer ett vykort från doktor Hallgren. "Time!" stod det bara. Dags att packa och ta tåget ner till södra England där Akka låg för ankar. Jag fick nästan att ro ut mig till båten, som var helt tom. "Välkommen" stod det på en lapp. Och så var där en liter gin på halvdäcket.

Snart kommer doktorn själv tillsammans med en ung engelsman, John, som inte visste mycket om segling. Men som hade en pappa som ägde Cadbury chokladfabrik, "ett klart tillskott i kosten ombord".

DET ÄR SEPTEMBER, Nordsjön väntar, men först ska Akka vårutrustas. När det är lågvatten står man på havsbotten och bottenmålar båten. Vid ett tillfälle välter Akka, rätt över gossen med chokladfabriken.

– Vi drog ut honom och trodde han var död. Men han var helt oskadd! En plankstump hade tagit upp hela kraften av båten, men ingen av oss sa ett ord mer den dan. Till sist var vi i alla fall klara och flög iväg med Akka mot Nordsjön, en sen höstkval. Det var beckmörkt. Plötsligt tornar en svart skepnad upp sig i mörkret. En skonare, utan ankarljus. Vi dånar rakt in i klyvarbommen, klipper den rätt av. Akka bara ruskar lite på sig. Det var grova doningar på den båten. Fan också sa Rolf.

Vi seglar på. Det regnar, hela tiden. Kulingvindar. "Ni får segla så navigerar jag och lagar mat", säger doktorn. Men köket går inte att komma åt under förluckan i sjögången. Pojkarna äter kall fårrikål (en gång utsedd till Norges nationalrätt), direkt ur konservburken. I sex dygn.

– När vi passerade Skagens rev slutade det faktiskt regna och Rolf Hallgren kom upp på däck. Jag tror jag ska laga mat, sa han. Lite fårrikål. Ta din jåkla fårrikål och dra åt helvetet! sa jag och då försvann han under däck och kom upp med en burk gäsliverpastej som han haft i en gömma under kojens. Så slutade vår segling med Akka och när John vacklade upp på kajen sa han bara: *Jag tror inte jag vill göra om det här.*

JOHN BROVIK

RENOVERINGSPROJEKT. Berömda Akka står just nu på land hos båtbyggarbröderna Martin och Mathias Ravanis och väntar på en fullständig renovering som ska göra båten klar för Nordsjön igen.

AKKASEGLARE. Fritz "Frille" Kalb minns Akkaseglingen i ständig kuling och ihållande regn: "Vi åt kall fårrikål, rätt ur konservburken i sex dygn."

Bilder: BRITT-MARIE BROVIK

ANDRESTYRMAN. Varför var Piraten andrestyrman när det nu bara var han och kapten Hallgren ombord? Svaret finns i *Balaklava*.